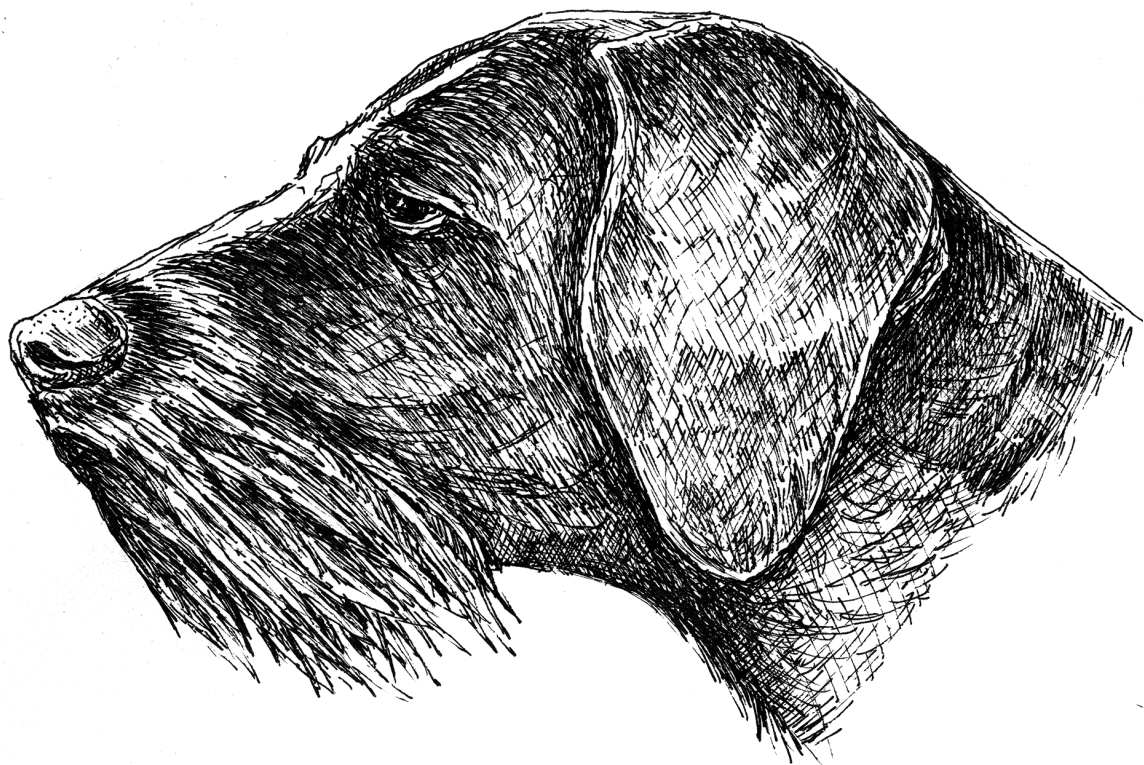

društvo ljubiteljev ptičarjev

UPORABNOST PSOV PTIČARJEV V LOVIŠČU

VSEBINA

UVOD	4
POLJSKO DELO	8
VODNO DELO	12
GOZDNO DELO	16
UBOGLJIVOST IN PRINAŠANJE	19
SKLEPNE MISLI K VUP	21
PREIZKUŠNJA ZANESLJIVOSTI PRINAŠANJA IZGUBLJENEGA (PZPI)	22
PREIKZUS LOVSKE UPORABNOSTI PSOV PTIČARJEV PRI LOVU NA DIVJE PRAŠIČE	26
ZAKAJ NAJ BO PTIČAR VSESTRANSKO UPORABEN LOVSKI PES	30

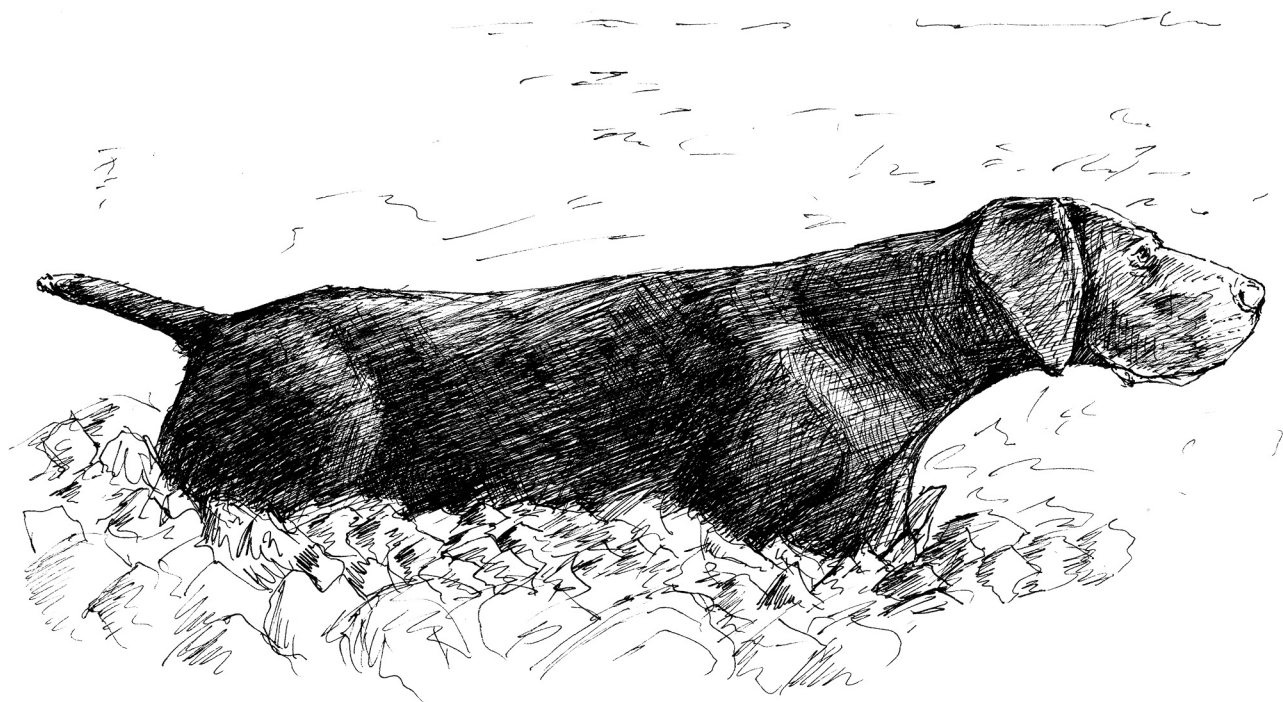

Uvod

Verjetno se bo komu že na začetku zastavilo vprašanje, zakaj naj bi bili ptičarji, torej psi VII. FCI pasemske skupine, vsestranski psi? Še posebej zato, ker so ptičarji specialisti za poljsko delo in se od ostalih lovskih pasem najbolj razlikujejo prav po zmožnosti oz. disciplini, ki je prvi pogoj, da lahko govorimo o nekem psu kot ptičarju – to je po stoji. Stoja pri ptičarju pomeni, da pes nepremično obstane, kot bi otrpnil, ko z visoko dvignjenim nosom zazna divjad. Zakaj potem psa, ki v galopu najde divjad, na katero nepremično obstane, šolati za vsestranskega psa, ki bo ne le izsledil in prinesel ranjeno ali mrtvo izgubljeno malo divjad, temveč, naj bi bil vsestranski tudi v vodnem in celo gozdnem delu?

Dodatno težavo pri razumevanju pomembnosti vsestranskosti ptičarjev povzroča tudi različna miselnost ali naravnost pri snovalcih ptičarskih pasem, kjer lahko prepoznamo na eni strani t.i. specialista, ki ga lahko vidimo pri angleških ptičarjih (britanskih orokov) in ptičarjih iz mediteranskih držav (Francija, Španija, Italija, Portugalska ...) ter vsestranskega, ki je bolj značilen za ostale kontinentalne ptičarje (tu prednjačijo Nemci, Čehi, Slovaki ...). Sama specializacija psov ali njihova vsestranskost je pogojena tako glede na družbeni sistem, v katerem so nastajale in se razvijale pasme kot skozi zgodovino oz. tradicijo, ki se

je oblikovala na teh podlagah. Pri t.i. angleških ptičarjih je specializacija najbolj izrazita, tam najdemo take pasme, kot je npr. poenter, ki predstavlja pojem trdne stoji in hitrega, širokega ter globokega iskanja. Za ugotavljanje takih zasnov prirejajo field trial preizkušnje, kjer je še posebej zaželeno, da stoji pes na pernato divjad. Tudi ostale pasme britanskega otočja slovijo po hitrem iskanju in trdni stoji, skratka poljskem delu pred strelom, medtem ko vse ostalo zanje ni več v ospredju. Za delo po strelu imajo angleški lovci pse prinašalce, kadar pa je prišlo do tega, da mala divjad ni bila na polju, temveč v težko prehodnem kritju, so za tako delo pred strelom uporabili šarivce. Vse to je bilo povezano s tem, da je bil pri njih lov privilegij plemičev oz. premožnejših slojev, ki so si lahko privoščili večje število psov in ljudi, ki so skrbeli zanje in jih po potrebi tudi šolali. Germanski narodi, še posebej Nemci in Avstrijci, so logiko obrnili. Od psov ptičarjev specialistov, sicer vrhunskih zasnov, so pri vzreji naredili korak v drugo smer. Želeli so napraviti psa, ki bo še vedno odličen v temeljnih ptičarskih disciplinah, ob tem pa naj bi bil aktivnemu lovcu, zanesljiv spremljevalec v lovišču, kar pomeni nasploh, ne le takrat, kadar se bo izvajal poljski lov. Tako je ptičar začel postajati pes za fizično in psihično zahtevno vodno delo in značjsko stabilen ter umirjen spremljevalec lovca. Kmalu

so uporabnost psov začeli širiti na ostalo divjad, lisico in tudi veliko divjad, prav tako so razširili samo področje njihove aktivnosti. Polju in vodi so dodali še gozdni rob in sam gozd. Takega psa so želeli uporabiti tudi za delo po strelu na veliko divjad in tako so pričeli nemškemu kratkodlakarju dodajati kri starega nemškega krvosledca. Pripomniti je potrebno tudi, da so nekatere ptičarske pasme za vsestransko delo še posebej primerne tudi zaradi svojih fizičnih zmožnosti, saj gre za močne in visoke pse srednje velikosti, primerno ostre in stabilnega značaja, kar je pomembno za samo učinkovitost in uporabnost psa.

Pri nas, slovenskih lovcih, imamo tradicijo šolanja, vodenja in preizkušanja vsestransko uporabnih ptičarjev, saj smo že leta 1937 organizirali prvo preizkušnjo VUP¹ na Ježici pri Ljubljani in v Mengšu,² medtem ko je Oskar Kosler z nemško kratkodlakko ptičarko tako preizkušnjo opravil v Freisingu že leta 1921³. Prav slovenski lovci smo bili tudi v Jugoslaviji tisti, ki smo poudarjali pomen vsestranske uporabnosti ptičarjev in tako v zadnjih desetletjih 20. stoletja beležimo organiziranje številnih VUP preizkušenj

pod imenom Panonski lovski pokal, ki so imele številčno mednarodno udeležbo in so bile priznane in poznane tudi med nemškimi kinologi, kjer se je rodila ideja o vsestranskem ptičarju.

Društvo ljubiteljev ptičarjev je še posebno pozornost vsestranskosti teh pasem namenilo leta 2011, ko je pripravilo in izdalo Knjigo šolanih psov ptičarjev, v katero so vključili vse pse in vodnike, ki so opravili VUP na Slovenskem, oz. slovenske vodnike, ki so enako preizkušnjo opravili v tujini ter vsakemu psu podelilo zaporedno številko pod katero je zaveden kot šolan pes.

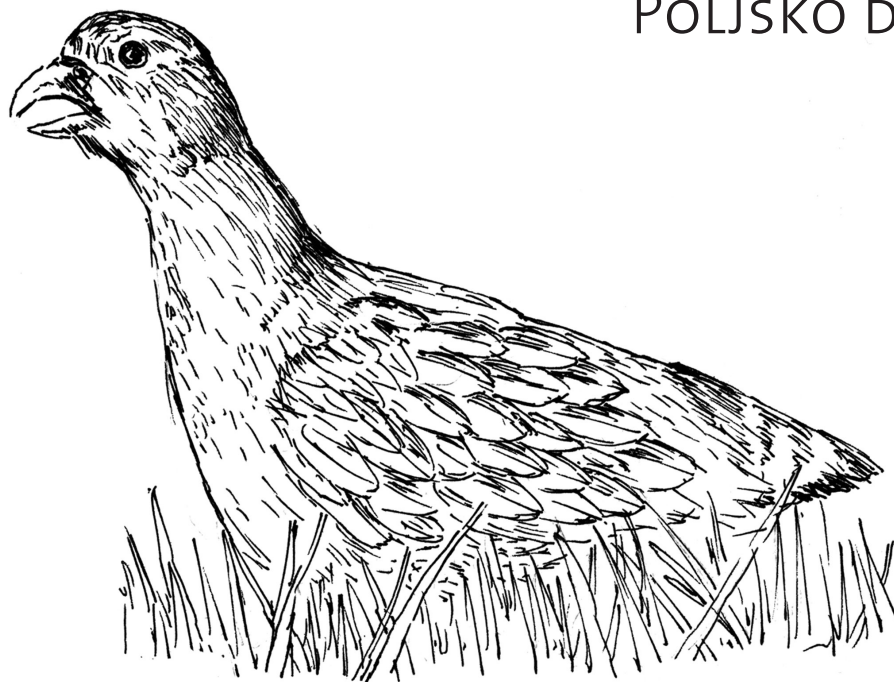
Pomemben argument za poudarjanje vsestranskosti ptičarjev so tudi spremembe v slovenskih loviščih, iz katerih vse bolj izginja mala, še posebej pernata divjad. Zato je zavedanje lovcev, da je ptičar odličen pes tudi za drugo delo, kakor samo poljsko, pomembno za samo ohranjanje prisotnosti teh psov v naših loviščih.

¹ VUP je kratica za vsestransko uporabnostno preizkušnjo ptičarjev.

² Knjiga šolanih psov ptičarjev: 1921-2011. Ljubljana: Društvo ljubiteljev ptičarjev, 2011.

³ Jugoslovenska rodovna knjiga šolanih psov: 1. Zvezek, Anton Schuster. Ljubljana: Jugoslovenski kinološki savez, 1938.

POLJSKO DELO

Preden se posvetimo samemu poljskemu delu, ki ga mora ptičar opraviti kot del trojčka, v katerem izkazuje usposobljenost za delo na različnih terenih oz. lovnih površinah – na polju, v vodi in gozdu, moramo opozoriti na discipline preizkušanja v posameznem sklopu. Ptičar mora na VUP opraviti kar 29 disciplin, ki jih sodniki oz. sodniški zbor oceni, kakor tudi dve dodatni disciplini, veselje do dela in sodelovanje z vodnikom, ki se ju sicer tudi oceni, vendar ocena ne gre v končni seštevek točk.

Že iz samega števila preskušanih disciplin je razvidno, da VUP za ptičarje ni poenostavljen preizkus vsestranskosti ptičarja, temveč gre za natančen in temeljit preizkus praktično vsega, česar je ptičarja mogoče naučiti za potrebe lova. Tako imamo na ocenjevalni tabeli za VUP zapisana naslednja poglavja: 1. Gozdno delo, 2. Vodno delo, 3. Poljsko delo, 4. Ubogljivost, 5. Prinašanje.

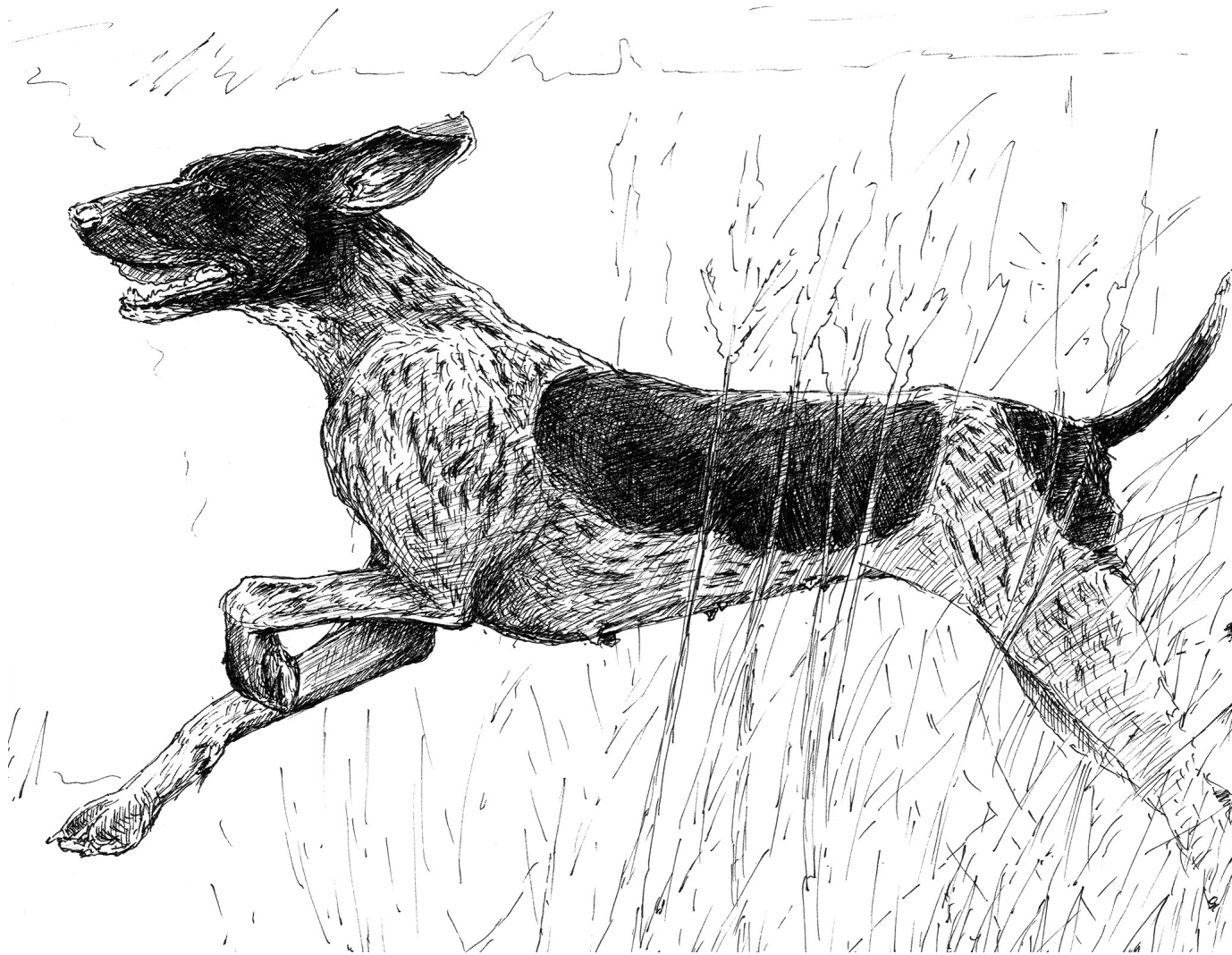
Čas je, da se osredotočimo na poljsko delo. O resnosti in nepopustljivosti pri preizkušanju psa priča, da so tako pri poljskem kot vodnem delu tudi na VUP preizkušene vse discipline, ki jih mora pes opraviti tudi na specialnih preizkušnjah – poljskem in vodnem delu.

Tako psa pri poljskem delu preizkušamo v disciplinah: Nos, Iskanje, Stoja, Obnašanje pri divjadi z natezanjem, Prinašanje (delo na v perut obstreljeno jerebico ali fazana)

ali Prinašanje in iskanje izgubljenega (sveže ustreljene jerebice ali fazana) ali Prinašanje po vlečki jerebice ali fazana. Na samem polju oz. pri poljskem delu se preizkušata tudi disciplini ubogljivosti. Oceni se ubogljivost pri poljskem delu in še Obnašanje pred divjadjo, a) pernato, b) dlakasto, ki pa se jih vpiše pod sklop preizkušanja z nazivom Ubogljivost (IV). Prav tako se pri poljskem delu ocenjuje tudi Prinašanje perjadi (jerebice ali fazana).

Pri poljskem delu, ki je osnovno poslanstvo za ptičarja, saj so ptičarske pasme nastale zaradi njega, se delo deli na delo pred in delo po strelu. Pri delu pred strelom se pokaže kvaliteta zasnov psa, saj sem sodijo discipline Nos, Iskanje, Stoja in Obnašanje pri divjadi z natezanjem. Gre za discipline, ki so v največji meri povezane s prirojenimi kvalitetaми psa, vodnik jih lahko le razvija in spodbuja. O tem priča tudi faktor, s katerim pomnožimo ocene od 1 do 4 (4 – prav dobro, 3 – dobro, 2 – zadovoljivo, 1 – pomanjkljivo, 0 – nezadostno). Ta je za oceno nos 6, iskanje in stoji pa 4.

Ptičar naj bi v galopu oz. pri hitrosti, ki je usklajena s kvaliteto nosu, tekoče in sistematično iskal divjad proti vetru in ko jo dobi v nos, obstal v trdni stoji. Vse te navedene discipline so med seboj povezane in soodvisne, njihove kvalitete pa prepozna izkušen sodnik, ki mora biti tudi

sam izkušen vodnik, da lahko prepozna znake, iz katerih je mogoče sklepati oz. ugotavljati vrednost opravljenega pasjega dela. Discipline poljskega dela po strelu so ovrednotene s faktorjema 3 ali 4, Prinašanje in iskanje izgubljenega (sveže ustreljene jerebice ali fazana), ki se največkrat preizkuša na preizkušnjah, je ovrednoteno s faktorjem 3, medtem ko je delo na v perut obstreljeno jerebico ali fazana ovrednoteno s faktorjem 4, saj je zahtevnejše najti in ujeti ter prinesiti ranjeno divjad, ki se umika in beži pred psom, kakor najti in prinesiti sveže ustreljeno divjad.

Sklepna ugotovitev razmislekov o poljskem delu na VUP bi lahko bila, da gre za prikaz vrhunškega osnovnega dela ptičarja, ki je na sami preizkušnji še toliko bolj zahtevno, ker mora pes v kratkem času dveh dni pokazati dobro obvladovanje poljskega dela ob tako zahtevnih disciplinskih sklopih, kot so tudi vodno in gozdno delo, kakor tudi natančen preizkus ubogljivosti na vseh omenjenih področjih. Zaradi navedenega je VUP še posebej zahteven, saj morata pes in vodnik pokazati maksimalno pripravljenost, ki je za oba zahtevna tako po fizični kot psihični plati.

Psi, ki opravijo VUP, so razvrščeni v nagradne razrede, I. nagradni razred, II. nagradni razred in III. nagradni razred. Zdaj si bomo pogledali pogoje, ki jih mora pes doseči na področju poljskega dela za posamezni nagradni razred.

Za I. n.r. mora pes pri poljskem delu, kjer je maksimalno možno doseči 84 točk, doseči najmanj 70 točk skupno in uspeh v vseh 5 obveznih predmetih. Navedene pa so posamezne discipline, kjer je potrebno doseči minimalno oceno; Nos, Iskanje, Stoja – najmanj ocena dobro. Za II. n.r. mora pes doseči vsaj 60 točk, ter biti uspešen v vseh petih predmetih. Oceniti za nos in stojo morata biti vsaj dobro (3). Za III. n.r. mora pes doseči uspeh v vseh predmetih. Nos in Stoja morata biti ocenjena najmanj z oceno zadovoljivo. Ti zahtevni pogoji na polju za skupen uspeh na VUP postavljajo pod vprašaj kritike, ki pravijo, da je VUP za ptičarje nepotreben ali odvečen in da kvari kvaliteto ptičarjev na polju, saj je pogoj za uspeh na VUP tudi vrhunsko delo na polju.

VODNO DELO

Vodno delo je za pričarja, ki je po svojem izvoru pes za poljski lov, zahtevno delo, tako v fizičnem kot psihičnem smislu. Lahko rečemo, da je vodno delo za pričarja tudi preizkus njegovega značaja, saj zahteva tako vztrajnost kot samoiniciativnost in sposobnost reševanja nepredvidljivih situacij.

V vodi se z enakovrednim težavnostnim faktorjem, to je 3, ocenjuje vse tri discipline – Šarjenje v globoki vodi z bogatim kritjem, Prinašanje izgubljenega iz kritja, Iskanje izgubljenega v globoki vodi z bogatim kritjem. Pri vodnem delu se ocenjuje tudi predmet ubogljivost pri vodnem delu, ki pa se ga prišteje k predmetom ubogljivosti in prinašanje race, ki se uvršča med predmete prinašanja. Pomembna je tudi ocena nosu, ki se ugotavlja tudi pri poljskem delu in gozdnem delu in se nato oblikuje enotna ocena kvalitete nosu na podlagi skupnih ugotovitev.

Šarjenje v globoki vodi z bogatim kritjem je za psa zelo zahtevna disciplina, saj mora pes za oceno prav dobro v globoki vodi na enkratno povelje in brez nadaljnjih spodbud preiskati z ločjem zaraslo območje. Pri tem mora pokazati voljo, da najde divjad in se pustiti usmerjati. Šarjenje mora trajati približno 10 minut. Vodno delo je za psa zelo zahtevno, saj dela v težkih fizičnih pogojih, ker

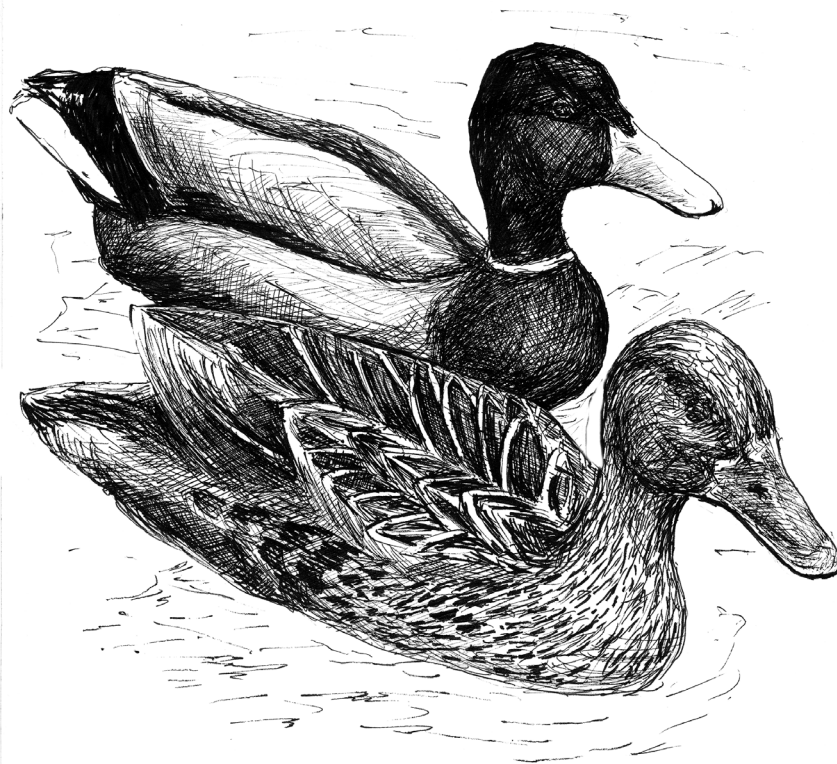
mora plavati v globoki vodi in se prebijati skozi zaraslo vodno površino.

Poseben preizkus za slehernega psa je predmet Prinašanje izgubljenega iz kritja, kjer psu izpustijo raco, ne da bi to pes videl. Raca se običajno pritaji v zaraslem kritju. Vodnik pripelje psa streljaj stran od izpuščene race. Pri tem ga lahko usmeri tja, kamor so mu pokazali sodniki, nato pa vsa teža iskanja in sledenja race pade na psa, ki mora raco izslediti in pognati iz bogatega kritja, da jo vodnik lahko upleni. Sledenje race je zelo zahtevno, saj vonj v vodi ni obstojen, sled se lahko premešča skladno z vetrom, dodatno pa delo lahko oteži raca, ki se na sledi lahko potopi. Takrat mora pes pokazati vztrajnost in sistematičnost, da ponovno najde in poprime sled ter delo opravi do konca. Prav pri takem delu si lahko jasneje ustvarimo vtis o trdnosti značaja psa, njegovi vztrajnosti in lovski uporabnosti, ker je veliko situacij, kjer je pes prepuščen le sebi, svojim potencialom in sposobnosti reševanja problemov.

Pri predmetu Iskanje izgubljenega v globoki vodi z bogatim kritjem je zaželeno, da mrtvo raco vržemo v kritje, tako da mora pes najprej preplavati vodno čistino in mrtvo raco nato poiskati v bogatem kritju.

V vodnem delu pes lahko doseže maksimalno 36 točk. Za dosego I. n.r. je dovolj 30 točk in uspeh v vseh predmetih. Za II. n.r. mora dobiti skupno najmanj 24 točk in doseči uspeh v vseh predmetih z oceno najmanj zadostno. Za III. n.r. pa mora prejeti skupno najmanj 18 točk in uspeh v vseh predmetih z oceno vsaj zadovoljivo.

GOZDNO DELO

Gozdno delo je predmetna skupina, ki je kronski dokaz vsestranskosti ptičarja. Verjetno so sanje slehernega predanega lovca–vodnika, da bi imel psa, ki bi bil njegov spremljevalec tudi takrat, ko bo lovil lisico, srnjaka, ko bo zalezoval divjad, ko bo čakal ure na preži in ga bo zvesti štirinožni lovski tovariš potrpežljivo čakal pod prežo ali v avtomobilu. Če pa bo imel psa, ki bo ujel in zadavil ter še prinesel ranjeno lisico, ki bo sposoben izslediti ranjeno srno ali divjega prašiča, si bo težko zaželel še kaj več.

Prav zaradi teh idealov so pripravili predmete gozdnega dela, saj je ptičar, ki opravi zahtevne discipline gozdnega dela, sposoben doseči tako visoke standarde in s tem nuditi vrhunske lovske užitke svojemu vodniku.

Pes mora v predmetih gozdnega dela pokazati najbolj raznoliko delo, če ga primerjamo s poljskim in vodnim delom. Prav ta raznolikost in hitro si sledenje disciplin, v katerih v kratkem času od psa zahtevamo različne naloge in hkrati na videz nasprotujoče vedenje, od psa zahtevajo maksimalno zbranost in trdnost značaja.

Dobra ponazoritev tega je zaporedje dveh predmetov, ki sta na ocenjevalnem obrazcu označeni z zaporedno številko 4 in 5, gre za Šarjenje in Grmarjenje. Pri šarjenje pričakujemo od psa, da bo na enkratno povelje samostojno preiskal zaraščeno območje, iz katerega bo pognal in tudi gonil

divjad sodnike in spremljevalce, ki so postavljeni okrog tega predela. Pes ga mora preiskati temeljito, da ga opazijo vsi lovci na stojiščih. Ob tem vodnik počaka na mestu, s katerega je poslal psa, dokler ta ne opravi svoje naloge. Takoj, ko opravita nalogo šarjenja, sledi grmarjenje, kjer se od psa pričakuje ravno nasprotno ravnanje. Tokrat se pes in vodnik premikata skozi gozd. Pes se sme oddaljiti od vodnika le na strelno razdaljo, če pa najde malo divjad, mora obstati, dokler ne da vodnik drugega povelja.

Zelo zahtevne in naporne so za psa tudi discipline, ki jih opravi v gozdu, so pa uvrščene med predmete prinašanja. V gozdu mora enkrat prinašati zajca, lisico pa kar dvakrat. Vlečka zajca, ki se na poljski ali širši poljski preizkušnji opravi na preglednem terenu, se tokrat opravlja v gozdu, kjer vodnik za razliko od polja ne vidi psa in ne more vplivati na njegovo sledenje niti na prinašanje, ker ne ve, ali je pes prišel do zajca in kaj je napravil v tem trenutku. Še zahtevnejša je vlečka lisice, kjer ne gre samo za težo lisice, zaradi katere jo mora pes z vso svojo močjo prijeti, da jo lahko nese, temveč je največja ovira za psa prav njen vonj, saj lisica prav tako spada v družino psov.

Eno najtežjih in tudi zelo selektivnih opravil, ki jih mora pes izvršiti, je prinašanje lisice prek zapreke. Vodnik se mora ustaviti najmanj pet metrov pred zapreko, kjer pusti psa in

odloži lisico preko zapreke. Zapreka je lahko napravljena kot ograja višine 70 do 80 cm, ali pa v obliki jarka, ki mora biti globok najmanj 80 cm in širok 1 m, ob tem pa mora imeti strme bregove. Nato se vodnik vrne do psa in ga z mesta na enkratno povelje za preskok pošlje prek ovire, kjer mora pes brez daljšega zadrževanja zgrabit lisico in jo prinesiti prek ovire. Če lisica pri tem pade na tla in jo pes takoj sam pograbi brez vpliva vodnika ter popravi prijem, se to ne šteje za napako. Pes je lahko poslan prek zapreke največ trikrat, sicer tega predmeta ni opravil. Če pes te discipline ne opravi, lahko ta neuspeh popravi z vlečko lisice, kar mu omogoči, da se uvrsti v nagradni razred in opravi preizkušnjo, vendar lahko doseže največ III. n.r.. Iz povedanega sledi, da pes, ki ni bil v nobeni od obeh disciplin prinašanja lisice uspešen, ne more opraviti VUP. V gozdu preizkušamo psa v kar petih predmetih ubogljivosti – Ubogljivost pri gozdnem delu, Obnašanje na stojšču, Hoja prosto ob nogi, Odložitev in Vodljivost na jermenu. Od teh predmetov bi posebej omenil obnašanje na stojšču, kjer gre za prikaz dela psa, ki je odložen na lovu, natančneje odložen je ob vodniku, ki čaka na pogonu ob gošči, skozi katero se glasno pomikajo gonjači, ki streljajo, kakor tudi vodnik, ki mora ustreliti na povelje sodnika. Pes se mora ob tem obnašati mirno, ne sme cviliti, se premikati

ali oddaljevati od vodnika. Morebitno ustreljeno divjad mora pes na povelje vodnika poiskati in prinesiti, ne da bi se menil za zdravo divjad. Tudi ta disciplina je dokaz, da je preizkušnja, kakršen je VUP, namenjena temu, da se preizkusi praktična uporabnost psa na lovu in da se ga mora tudi ocenjevati v tej luči, kakor je potrebno tudi zagotoviti pogoje, ki so najbližji razmeram na samem lovu. Izjemno pomembna in zahtevna disciplina za ptičarja v gozdnem delu in tudi na VUP nasploh je Delo po krvni sledi parkljaste divjadi. O pomenu, ki ga ima to delo za vsestranskega ptičarja, priča tudi dejstvo, da se pes ne more uvrstiti v noben nagradni razred, če ne opravi uspešno dela po krvni sledi parkljaste divjadi. Samo najvišja ocena na sledi (4) omogoča pogoje za I. n.r., ocena dobro (3) za II. n.r. in ocena zadostno (2) za III. n.r. Posebna zahtevnost za ptičarja je v tem, da je to pes, ki po zasnovah išče malo divjad z visokim nosom, tu mora pa delati zbrano na sledi z nizkim nosom, ne glede na to, da mora v gozdu pri šarjenju pognati in goniti divjad, pri grmarjenju pa iskati divjad z visokim nosom in po potrebi stati nanjo.

Preizkuša se delo na jermenu in oblajanje ali pokazanje divjadi. Slednja nista obvezna predmeta, temveč dodatna, zato pa je psa nujno potrebno preizkusiti v obnašanju pred mrtvo veliko divjadjo, ko mora biti pes odložen vsaj pet minut ob

divjadi in je ne sme trgati, sicer ne more opraviti preizkušnje. Sama sled mora biti stara najmanj dve uri in ne starejša od pet ur, ter dolga 400 m, za pokazače ali oblajače pa se podaljša od zadnjega krvavega ležišča za 200 m. Na sledi se porabi lahko $\frac{1}{4}$ l krvi, na dodani sledi za oblajače in pokazače pa $\frac{1}{8}$ l. Na sledi morata biti dve kljuki in dve krvavi ležišči divjadi.

Pes ima za uspešno delo na sledi lahko največ dve popravi, vendar z dvema popravama ne more priti višje kot v III. n.r., z eno največ v II. n.r., prvega pa lahko doseže le brez poprave. Kako pomembna je krvna sled za VUP, priča tudi faktor vrednosti, ki je kar 5, enak faktor ima še lisičja vlečka in le ocena nosu ima višji faktor, to je 6.

Minimalni pogoji za doseg nagradnih razredov v gozdnem delu so za I. n. r. najmanj 68 točk od 84 možnih in uspeh v vseh 5 predmetih ter ocena prav dobro za delo na jermenu; za drugi nagradni razred najmanj 54 točk in uspeh v vseh 5 predmetih ter ocena dela na jermenu dobro; najmanj 36 točk za III. n.r. in uspeh v 4 predmetih ter ocena dela na jermenu zadovoljivo.

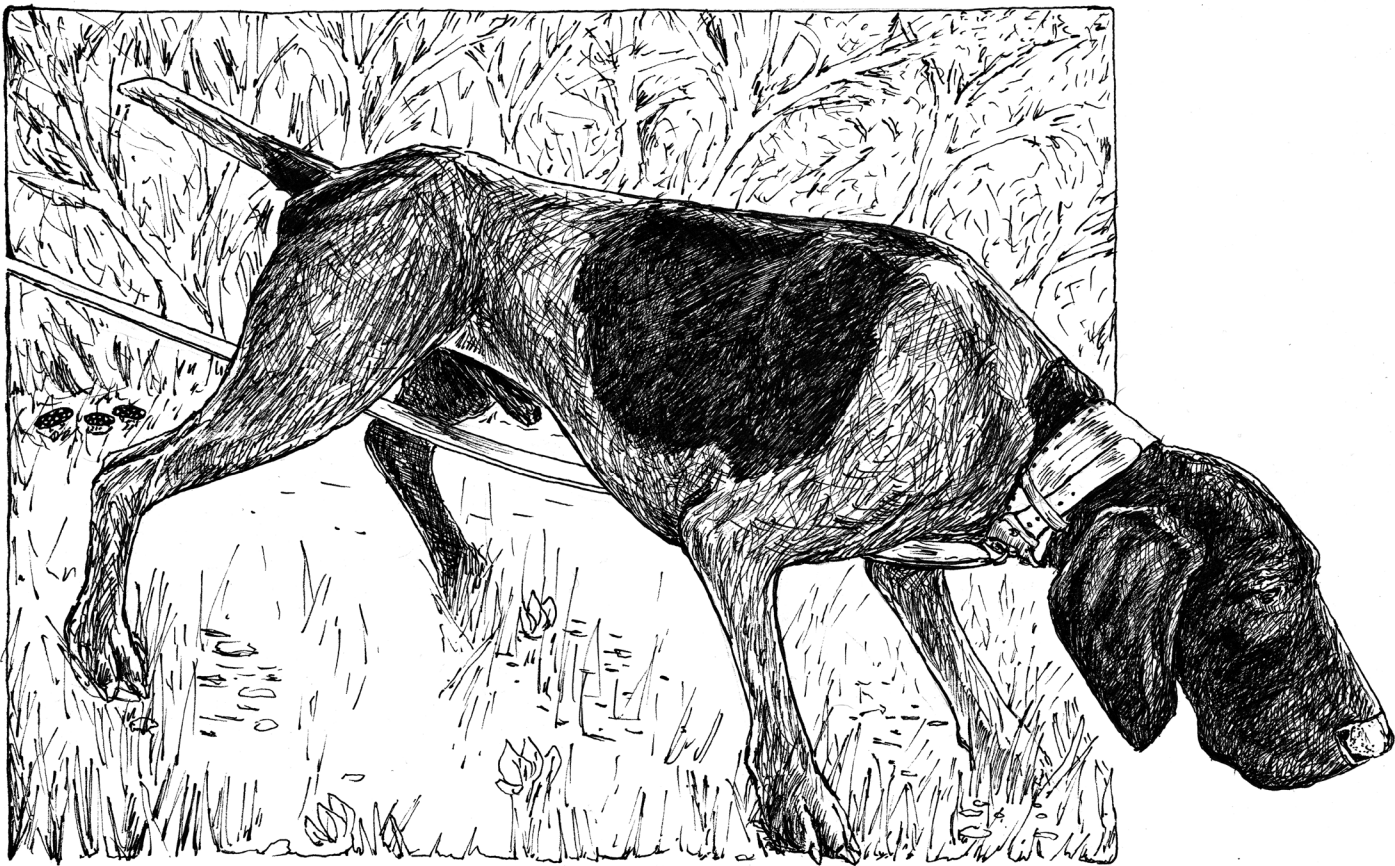
UBOGLJIVOST IN PRINAŠANJE

UBOGLJIVOST

Od vsestransko lovsko porabnega psa se pričakuje brezhibna ubogljivost, saj brez nje ne more opravljati kvalitetno tako zahtevnih in raznolikih nalog. Tukaj se pokaže nujno delo vodnika psa, ker pes, ki ima vrhunske zasnove za vsestransko uporabnega lovskega pomočnika, kadar je neubogljiv in lovi sam zase, se prelevi od nadvse koristnega psa, ki je predpogoj za etično izvajanje lova, v psa, ki v lovišču povzroča le težave. Sklop Ubogljivost obsega kar 9 predmetov preizkušanja. Tako skupno možno število točk v ubogljivosti znesse kar 84 točk, kar je enakovredno po številu tako gozdnemu delu kot delu na polju. Za I. n.r. mora pes doseči najmanj 67 točk, za II. n.r. 60 točk in za III. n.r. 58 točk.

PRINAŠANJE

Ptičar mora biti v sedanjih razmerah lova zanesljiv prinašalec, saj je delo po strelu izgubljene ali ranjene divjadi eden pomembnejših elementov etičnega lova. Še več, lahko rečemo, da brez tega ne moremo govoriti o etičnem lovu, temveč o mrharstvu, o čemer je pisal že eden vidnejših predsednikov DLP Vladimir Pleničar. Prinašanje zajema 5 predmetov, v katerih psa preizkusimo v prinašanju tako poljske kot vodne perjadi in dlakaste divjadi (zajca in li-

sice). V prinašnju mora pes doseči za I.n.r. od 36 možnih točk vsaj 28 točk in uspeh v vseh 4 predmetih; za II. n.r. najmanj 24 točk in uspeh v vseh 4 predmetih; za tretjega 18 točk in uspeh v 3 predmetih, med katerimi morajo biti tako prinašanje pernate kot dlakaste divjadi (vključno z lisico, v smislu 43. in 9. člena pravilnika za preizkušanje lovske uporabnosti psov ptičarjev ...).

Ob koncu pregleda predmetnih skupin naj še opozorimo, da mora pes ob pogojih, ki smo jih navedli za gozdno, vodno in poljsko delo doseči za I. n.r. minimalno 263 točk, za II.n.r. najmanj 222 točk in za tretji razred vsaj 170 točk.

SKLEPNE MISLI K VUP

Kako nam je v DLP pomembno preizkušanje vsestranske lovske uporabnosti psov ptičarjev priča tudi dejstvo, da za pse, ki so opravili VUP, vodimo Knjigo šolanih psov ptičarjev (KŠP). Vsak pes, ki je opravil VUP je vpisan v KŠP pod zaporedno številko, ki je tako v zgodovini slovenske ptičarske kinologije podeljena le enkrat točno določenemu psu. Do zdaj je bilo tako v KŠP vpisanih 171 psov, med njimi so psi vseh nam znanih slovenskih vodnikov, ki so opravili tako preizkušnjo bodisi pri nas bodisi v tujini, vpisani pa so tudi psi vodnikov iz drugih

držav, ki so VUP opravili v Sloveniji. Nadaljnja vzpodbuda vodnikom, da izšolajo vsestranske pse, je tudi podeljevanje znaka vodnik s strani DLP, ki temelji na številu opravljenih VUP in na podlagi števila psov, ki so jih vodniki vodili na VUP – tako podeljujemo bronasti, srebrni in zlati znak. Do sedaj je bilo podeljenih 42 bronastih znakov, 7 srebrnih in 2 zlata znaka.

Vsa ta naša dejavnost v DLP ni nekaj novega, je le nadaljevanje tega, česar so se zavedali slovenski ptičarski kinologi že na samem začetku, kar je razvidno iz podatkov, da so bili prvi naši psi preizkušeni že pred samo ustanovitvijo DLP, od leta 1937 pa bolj ali manj redno prirejamo VUP preizkušnje. To pomeni, da so se že nestorji ptičarske kinologije od samih začetkov zavedali pomembnosti in nujnosti vsestransko uporabnih psov v naših loviščih. Dandanes pa imamo še en razlog, da spodbujamo vodnike, da izšolajo vsestranske pse – namreč slovenska lovišča so vse bolj siromašna. Če želimo pse ptičarje obdržati v lovskih rokah, je nujno, da pokažemo, kako je takega psa mogoče uporabljati pri sleherni obliki lova, celo pri jamarjenju, kjer ponekod prisotnost ptičarja pri delu psov jamarjev v lisičinah omogoča, da ti psi po strelu izsledijo, ujamejo in prinesejo obstreljeno lisico, ki bi bila sicer izgubljena.

PREIZKUŠNJA
ZANESLJIVOSTI
PRINAŠANJA
IZGUBLJENEGA
(PZPI)

Gre za preizkušnjo, ki je pomembna vsaj iz dveh vidikov. Najprej, za psa, ki je opravil tako preizkušnjo, lahko ugotovimo, da je zanesljiv prinašalec. O tem priča tudi vsebinsko poimenovanje te preizkušnje, ki pravi, da je to preizkušnja zanesljivosti prinašanja. Tak pes je zelo pomemben tako za lov kot lovišče. Zato lahko rečemo, da ima ta preizkušnja, na kateri ne razvrščamo psov po vrstnem redu, temveč zabeležimo le opravil ali ni opravil, predvsem lovsko uporabnost na najvišjem nivoju. Drug pomemben vidik preizkušanja psov na PZPI je vzrejna vrednost takih psov, zato so s storitvenim znakom PZPI označeni psi, ki lahko vrhunske zasnove in zanesljivost za prinašanje prenašajo na potomce. O tej preizkušnji je bil leta 2013 v reviji Lovec objavljen imeniten članek Saše Volariča.⁴ Ne zgodi se tako redko, da lovski pes na lovu naključno najde mrtvo divjad, ne da bi vodnik za to vedel. Na preizkušnji zanesljivosti prinašanja izgubljenega (PZPI) ugotavljamo predvsem zanesljivost psa pri prinašanju divjadi. Pes svoje zasnove, stopnjo izšolanosti in usposobljenost za to delo dokaže na ta način, da naključno najdeno mrtvo in hladno divjad brez vpliva svojega vodnika prime, prinese in odda. Uporaba lisice pri tej preizkušnji ni zgolj slučajna. Za veliko

večino psov ima lisica neprijeten dah, poleg tega pa je še težka. Če se pri mali pernat in dlakasti divjadi na preizkušnjah še dogaja, da jo nekateri psi prinesejo bolj zaradi svojih dobrih naravnih zasnov kot pa po zaslugi primerne izšolanosti, pa to za prinašanje lisice ne velja. Le pes, ki je v tem delu resnično dobro izšolan, bo lahko opravil to zahtevno in za večino naših vodnikov novo preizkušnjo. Ob tem velja splošno načelo, da bo pes, ki na tej preizkušnji prinese lisico svojemu vodniku, enako storil tudi z drugo malo divjadjo. Takšnega psa se smatra kot zanesljivega prinašalca vse male divjadi, kar je za lovsko prakso neprecenljive vrednosti. Na dan preizkušnje je potrebno lisice položiti najmanj dve uri pred pričetkom na označena mesta in to iz nasprotni smeri, tako da je prisotnih čim manj človeških sledi. Mesto položitve mora biti najmanj 100 m oddaljeno od mesta, kjer bo vodnik kasneje psa spustil z jermenom. Pes ima 20 minut časa, da lisico najde in prinese svojemu vodniku. Pes, ki pri šarjenju pride do lisice, pa je ne zgrabi in se vrne prazen k vodniku ali pa še dalje šari, je izločen iz nadaljnje preizkušnje. Vodnik lahko pošlje psa v gozd največ trikrat. Pri tej preizkušnji ugotavljamo v prvi vrsti usposobljenost vsakega psa posebej in nas ob tem ne zanimata ne vrstni red niti ne primerjava med posameznimi psi, ki so nastopili na preizkušnji. Seveda pa je potrebno ob tem pogledati

⁴ Naslednji del besedila je iz članka: Saša Volarič: Preizkušnja zanesljivosti prinašanja izgubljenega (PZPI), Lovec št. 5 (letnik?), str. 289 – 291.

na rezultat celotne preizkušnje in na podlagi tega sprejeti določene zaključke. Pse šolamo predvsem zaradi lova in temu mora biti posvečeno vse naše delovanje. Lov ni šport, lovci-vodniki lovskih psov pa ne medsebojni konkurenti. Pretirano in nezdravo tekmovalnost med vodniki in vzreditelji bomo v Društvu ljubiteljev ptičarjev (DLP) v prihodnje omejili na znosno mero in vso pozornost namenili predvsem preizkušanju lovske uporabnosti vsakega posameznega psa s poudarkom na vsestranski lovski uporabnosti. Cilj vzreje pri nas najpogosteje zastopanih nemških pasem ptičarjev mora biti, da vzreditelji vzrejajo takšne pse, ki imajo trden in uravnotežen značaj, so dovolj samozavestni in prenesejo tudi močnejše pritiske tako med šolanjem kot kasneje pri delu v lovišču. Le takšni psi so lahko kos vsestranski lovski uporabi. Značajsko mehki in preobčutljivi psi za takšno delo vsekakor niso primerni. »Umetnost« ukvarjanja z vzrejo, šolanjem in vodenjem vsestransko lovsko uporabnih ptičarjev je ravno v tem, da držimo v ravnovesju množico lastnosti, ki omogočajo delovno uspešnost na različnih področjih dela. Širok genetski potencial ptičarjem omogoča, da se s pomočjo šolanja in pridobljenih izkušenj pravilno odzovejo ob najrazličnejših delovnih zahtevah. Kjer se lovci resno ukvarjajo z gojitvijo male divjadi, še kako dobro vedo, da brez intenzivnega lova na plenilce ni pravega uspeha

pri gojitvi. To še posebej velja za lov na lisico, ki je pri nas najpogostejši plenilec z največjim vplivom na stalež male divjadi. Kjer pa lovci lovijo lisice, prihaja tudi do obstrelitev le-teh. Le pes, ki je ustrezno šolan in usposobljen, bo obstreljeno lisico tudi poiskal in nam jo prinesel. Z uporabo takšnega psa na lovu izpolnjujemo tudi zahteve glede etičnega in lovsko pravičnega izvajanja lova ter zahteve zakonodajalca, ki je predpisal obvezno iskanje vseh vrst obstreljene divjadi (velike in male).⁵

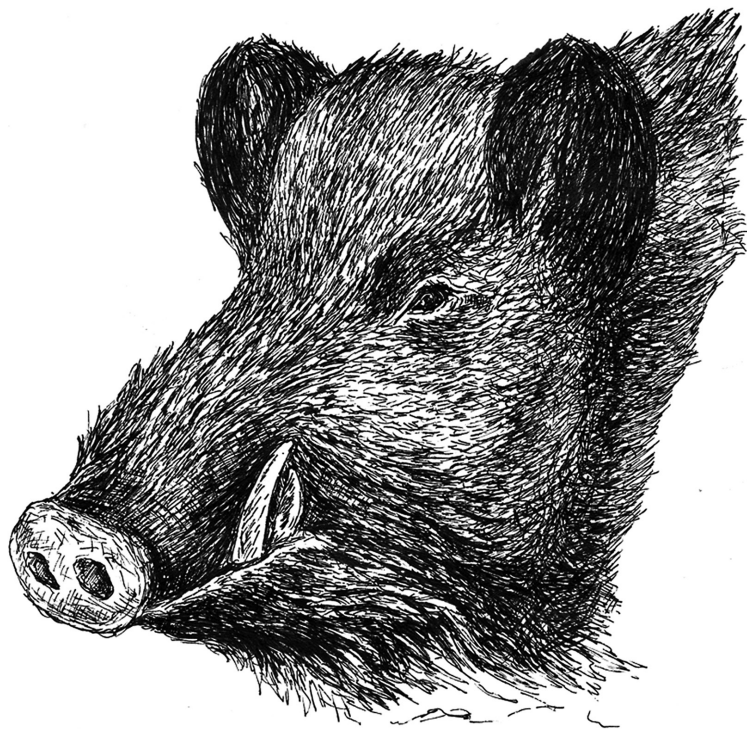
Avtor nadalje piše poročilo o konkretni preizkušnji PZPI iz leta 2012, na koncu članka pa strne misli o pomenu PZPI in drugih preizkušenj, ki so pomembne za lovsko uporabnost psov ptičarjev in njihovo nadaljnjo usodo na Slovenskem.⁶

Z vsakoletnim prirejanjem Preizkušnje zanesljivosti prinašanja izgubljenega se bomo v Društvu ljubiteljev ptičarjev pri svojem delovanju še bolj približali matičnim pasemskim organizacijam. V tej luči smo v lanskem letu po dolгих desetletjih premora znova uvedli tudi Knjigo šolanih psov ptičarjev, kjer je pogoj za vpis opravljena vsestranska uporabnostna preizkušnja (VUP). Na tej podlagi smo pričeli podeljevati tudi znak Vodnik (bronasti, srebrni in zlati). Več kot pol stoletja je že minilo, odkar sta Bogdan Sežun

in takratno Društvo ljubiteljev ptičarjev organizirala prvo uporabnostno preizkušnjo po umetni krvni sledi na Slovenskem. Zaradi potrebe po čim boljšem delovanju društva, nadaljnjem razvoju ptičarske kinologije in vsestranski uporabi ptičarjev v loviščih ter nenazadnje v zahvalo in spomin našim kinološkim prednikom, bomo v letošnjem letu v DLP znova obudili prirejanje uporabnostne preizkušnje po umetni krvni sledi. Z uvedbo storitvenih znakov želimo odpreti novo poglavje v preizkušanju ptičarjev in vodenju evidenc za lovsko uporabne pse. Med te znake bo spadal tudi storitveni znak za tiste ptičarje, ki bodo pokazali svojo uporabnost pri lovu na divje prašiče.⁷

5 Konec izseka iz članka, ki je naveden v gornji opombi.
6 Glej opombo št. 4.

7 Konec izseka iz članka, ki je naveden v gornji opombi.

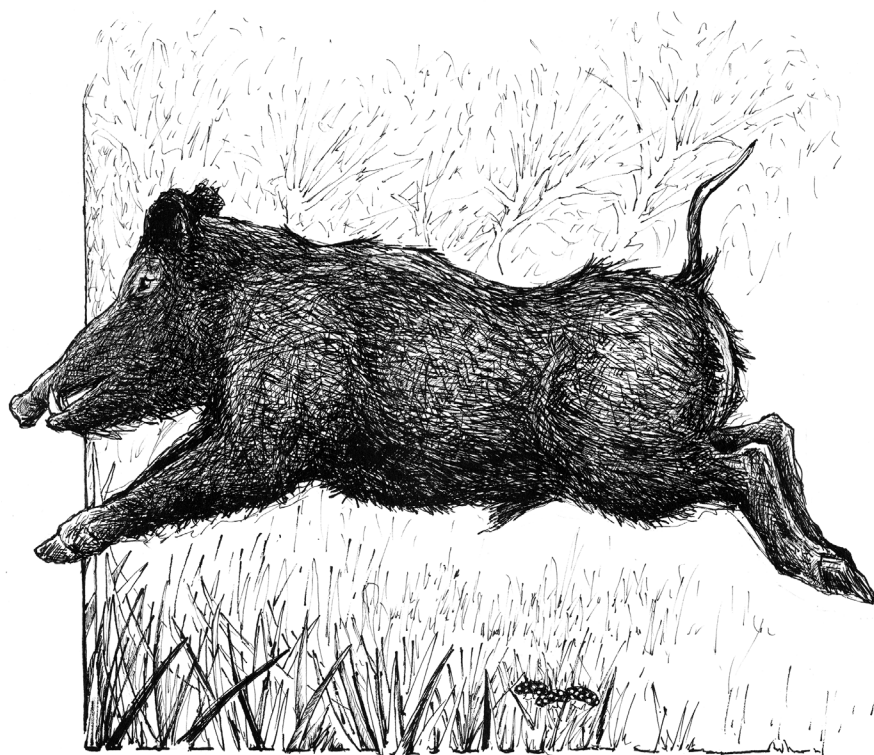
PREIKZUS LOVSKE
UPORABNOSTI PSOV
PTIČARJEV PRI LOVU
NA DIVJE PRAŠIČE

Divji prašiči so v naših loviščih vse bolj pogosti. Širijo se geografsko in povečuje se njihova številčnost. Psi pričarji, vsaj tisti, ki lovijo tudi v gozdu, vse pogosteje prihajajo v stik z njimi. Glede na fizične zmogljivosti pričarjev in ustrezno ostrnost je med njimi precej psov, ki kažejo zasnove za lov na to vrsto divjadi. V povezavi z upadanjem številčnosti male divjadi pri nas, lov na divje prašiče postaja dejavnost v katero lahko vključimo tudi pričarje. O tem smo po zgledu matičnih pasemskih organizacij za nemške kratkodlake pričarje, nemške žimavce in male münsterlandce, v DLP pričeli razmišljati o oblikovanju pravilnika za preizkušnjo pričarjev na divje prašiče in o dodeljevanju storitvenega znaka prašičar. O tej tematiki je takratni predsednik DLP Saša Volarič napisal članek, ki je bil objavljen v reviji Lovec leta 2013.⁸

Pri pogonih na divje prašiče je uspeh lova pogosto odvisen od kvalitete uporabljenih lovskih psov. Izsledki nekaterih raziskav kažejo, da je le eden od petih psov »naravni talent« za tovrstno obliko lova. Vsekakor je lov na divje prašiče za lovske pse ena od najbolj zahtevnih oblik lova. Pri redkokaterem drugem načinu lova psom preti tolikšna nevarnost kot ravno pri lovu na divje prašiče. Ne samo, da so divji prašiči lahko zelo nevarni in v neposrednem spopadu največkrat

močnejši od psa. Tudi njihovo socialno vedenje z združevanjem v trope je lahko problematično z vidika varnosti. Pri psih, ki se uporabljajo pri tem lovu so pomembni tako trdnost značaja, ostrnost, neobčutljivost na različne vplive okolja, vztrajnost in navsezadnje tudi dovolj razvita lovska inteligenca. Veliko vlogo ob tem igrajo tudi pridobljene izkušnje. Pri nas doslej ni bila praksa, da bi se na praktičnem lovu v lovišču ali v oborah preizkušalo lovsko uporabnost in značajske lastnosti lovskih psov pri lovu na divje prašiče. Ker je bilo doslej to področje preizkušanja in vrednotenja dela pri nas popolnoma zanemarjeno, smo se v Društvu ljubiteljev pričarjev (DLP) odločili, da takšno stanje premaknemo z mrtve točke. Pred dvema letoma smo sprejeli pravilnik, ki prvič doslej ureja to specifično področje. S tem smo določili zahteve in pogoje, s katerimi bomo v prihodnje lahko ocenjevali in vrednotili tudi tovrstno delo psov pričarjev. Sprejetje pravilnika na Kinološki zvezi Slovenije (KZS) ni potekalo brez zapletov. Na sklep Komisije za strokovna vprašanja pri KZS smo se morali pritožiti, saj nam ta pravilnika sprva ni hotela potrditi. K sreči je bil pravilnik nato le potrjen in sicer z manjšo dopolnitvijo. Kljub temu, da je naš pravilnik »oral ledino« na tem področju, pa smo prepričani, da bodo tudi ostale pasemske skupine počasi pripravile svoje pravilnike oziroma enoten pravilnik o preiz-

⁸ Saša Volarič: Manj znana vloga psov pričarjev, Lovec 1, 2013, str. 47 – 48.

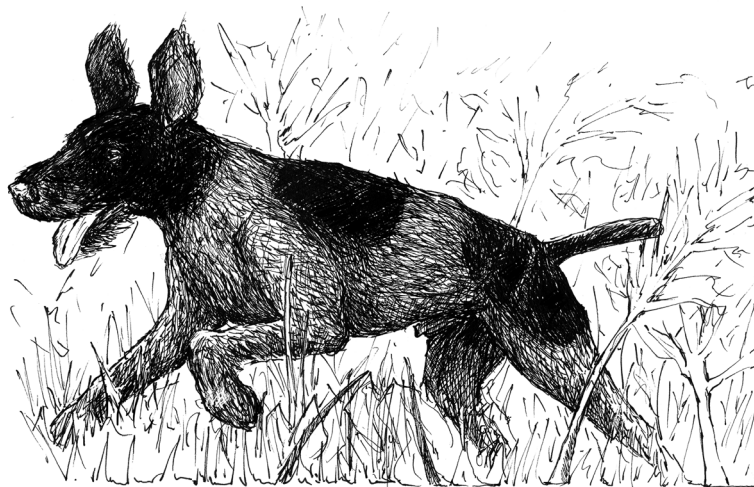
kušanju lovskih psov na divje prašiče. Po našem mnenju so se s sprejetjem omenjenega pravilnika za ptičarsko kinologijo odprle nove možnosti, tako na področju usposabljanja kot tudi preizkušanja ptičarjev pri lovu na divje prašiče. Eden od ciljev, h katerim stremimo, je tudi ta, da se ptičarji kot vsestransko uporabni lovski psi še bolj kot doslej razširijo tudi v pretežno gozdnata lovišča. Smisel pravilnika ni v organiziranju tekmovanj med psi ptičarji. Predvsem želimo preizkusiti lovsko uporabnost vsakega posameznega psa pri lovu na divje prašiče in takšne pse potem ustrezno označiti oziroma jih izpostaviti. Nikakršna skrivnost ni, da smo se pri pripravi pravilnika v veliki meri naslonili na podobne pravilnike matičnih pasemskih organizacij.

Podelitev storitvenega znaka »prašičar« ni pomembna samo z vidika lovske uporabnosti, ampak ima tudi veliko vzrejno vrednost. Z uvedbo storitvenih znakov za uspešno opravljene določene preizkušnje ali za zanesljivo delo pri določeni dejavnosti oziroma pokazane nekatere naravne zasnove, želimo še bolj poudariti pomen preizkušanja lovske uporabnosti vsakega posameznega psa. Storitveni znaki nam služijo tudi za to, da z njimi odlikujemo pse, ki so odlično zasnovani, izšolani in vodeni. Navsezadnje predstavljajo tudi koristne informacije za vodnike, vzreditelje in bodoče kupce. Kaj si želimo v prihodnje? Predvsem to,

da bi se v prihodnjih letih na to preizkušnjo prijavilo še več vodnikov ptičarjev, ki bi preizkušnjo opravljali bodisi na praktičnem lovu ali v obori.

Namen obor bi moral biti predvsem ta, da bi v njih mlade lovske pse primerno usposobili in tudi preizkusili. V takšnih oborah psu omogočimo, da spozna divje prašiče, njihovo gibanje in vedenje. Pri tem mu lahko tako vodnik kot oseba, ki skrbi za oboro, pomagata. Pravilen način uvajanja v to delo mora biti načrten in postopen. Obore so odlično mesto za to, da se pes nauči samostojno poiskati in tudi pognati divje prašiče ali pa jih zadržati na mestu. Pomembno je tudi to, da se pes nauči izogibati napadom in s tem morebitnim poškodbam. Izkušnje, ki jih ob tem pridobi, so neprecenljive za kasnejšo delo v lovišču. V DLP pričakujemo, da se bodo tudi pri drugih pasemskih skupinah lovskih psov bolj aktivno kot doslej vključili v prizadevanja za ureditev tega področja. S tem bi prispevali pomemben delež k nadaljnjemu razvoju slovenske lovske kinologije.⁹ Iz zaključka članka Saše Volariča je lepo razvidna rdeča nit, ki smo jo delno pletli, delno pa se je sama izrisovala zaradi nujnosti logike razmišljanja o vlogi in pomenu psov ptičarjev v naših loviščih. Vedno prihajamo do istih ugotovitev in zaključkov, ki se jim bomo posvetili v našem zaključnem razmisleku o ptičarjih.

⁹ Konec citata iz članka, navedenega v prejšnji opombi.

ZAKAJ NAJ BO PTIČAR
VSESTRANSKO UPORABEN
LOVSKI PES

Psi VII. pasemske skupine, ptičarji, so nastali in bili kot pasme izoblikovani v svojem zgodovinskem razvoju kot delovni psi, katerih naloga je nuditi pomoč lovcu pri lovu. Tudi njihov izgled, t.i. zunanost je bil pri oblikovanju pasem načrtovan in usklajen z delovnimi nalogami, ki jih morajo opraviti. Če se osredotočimo na pomen gibanja pri psu ptičarju, moramo ugotoviti, da bo pri psu, ki se preveč utruja pri iskanju male divjadi, trpela koncentracija, uporaba njegovega nosu in uspešnost samega iskanja. Zato je potrebno pasemske standarde posameznih pasem ptičarjev razumeti v luči njihove osnovne funkcije – to je samega dela. Torej naj bo osnovno prizadevanje ptičarskih kinologov, da naši psi ostanejo lovski psi. Vse preveč primerov je pasem lovskih psov, ne le ptičarskih, ki so bolj ali manj izgubljeni za svojo osnovno dejavnost-lov, ker je njihova vzreja iz lovskih rok prešla v nelovske. Verjamemo, da je ptičar zaradi svoje vsestranskosti, zunanosti in povezanosti z vodnikom lahko odličen pes tudi za opravljanje drugih delovnih nalog, kar izkazujejo rezultati teh psov na številnih področjih. Prav tako je ptičar lahko imeniten družinski pes oz. spremljevalec, o vsem tem ne gre dvomiti. Težava je pri vzreji in pogojih za vzrejo teh pasem. Ta ne sme preiti v nelovske roke, ker bodo tako psi izgubili stik s svojo osnovno nalogo in poslanstvom, kar bo dolgoročno

nujno vplivalo na spremembo samih pasem, v katerih bomo izgubili temelje, na katerih so bile pasme izoblikovane, kar pa bi bila velika škoda. Nič ni narobe, če se v določeni meri posamezne pse ptičarskih pasem uporablja tudi za druge, nelovske, naloge, a sama vzreja mora ostati v lovskih rokah. Zdaj, ko smo premislili pomen lovskega izvora in lovske naloge psa, kot njegove primarne dejavnosti in ugotovili, da če želimo ohraniti pasmo, mora ta ostati lovska, se posvetimo vprašanju o vsestranskosti ptičarjev. Med lovci se večkrat postavlja vprašanje o vsestranskosti, oz. univerzalnosti in specialistih. S podobnimi dilemami se lovci ne srečujejo le v kinologiji, temveč tudi na drugih področjih – npr. pri orožju, ko se lovci odločamo pri puškah risanicah za številne puške različnih kalibrov. Pač vsaka naj bi bila namenjena za določeno divjad ali obliko lova, ali pa izbiramo puško bolj univerzalnega kalibra, ki bo zadoščala vsem ali večini lovnih situacij. Res je, da se nekateri lovci več posvečajo specifičnim oblikam lova, kjer potrebujejo ptičarja specialista, s katerim bodo lovili predvsem na polju, pri sokolarjenju pa je pomembno le delo ptičarja pred strelom, ker je s tem, ko najde divjad in stoji, njegova naloga opravljena. Poznamo pa tudi lovce, ki so nabavili ptičarje, ker so se ti izkazali pri lovu na divje prašiče in jih bodo v praksi uporabljali le pri tej obliki lova; drugi bodo s ptičarjem lovili le vodno

divjad, ker druge male divjadi praktično nimajo; nekateri vodniki krvosledcev si omislijo ptičarja kot drugega psa, ker uspešno opravlja nalogo zaustavljanja obstreljene divjadi. Prav nič ni narobe, če ptičarja uporabljamo večino njegove lovske aktivnosti le za določene omejene naloge, ki morda niti ne sodijo v njegovo osnovno delo. Namreč ptičarji ravno zaradi svoje vsestranskosti lahko opravljajo tako različne naloge v lovišču, zato je še toliko pomembneje, da vsestranskost razvijamo in ohranjamo. Brez primerne preizkušanja in vzreje, s katere bomo prišli do takih psov, ne bo mogoča tako raznolika uporabnost psov v zadovoljstvo njihovih vodnikov.

Iz odločitve za specialista ali vsestranske pse izhaja tudi usmeritev pri zakonskih ali etičnih zavezah za izvajanje lova pri nas. Za nas, slovenske lovce, lov ni šport in zato tudi ne tekmovanje, ne med lovci, še manj pa med lovcem in divjadjo. Tisto prvo pripelje do zavisti in razprtij v lovskih družinah, z divjadjo pa je povsem neokusno tekmovati, saj ne moreš tekmovati v igri, kjer je končen rezultat smrt enega od udeležencev?! Lovci smo tako in tako v absolutni prednosti pred divjadjo, ta pa se z razvojem tehnologije samo še povečuje, zato smo sklenili, da se moramo samoomejiti in kot rezultat teh razmislekov je nastal dokument z naslovom Etični kodeks slovenskih lovcev. V njem, kakor tudi v lovski

zakonodaji je opredeljena tudi vloga psa in njegova nujna uporaba pri določenih oblikah lova, kakor tudi obvezno iskanje izgubljene ali ranjene divjadi, tako male kot velike. Upravljalec lovišča mora glede na omenjena zakonska in etična določila zagotoviti ustrezno število psov različnih namembnosti, da lahko lovci sploh izvajajo lov, ne da bi kršili zakon, in tu se pokaže prednost vsestransko izšolane psa. Druga težava, ki bi se lahko pojavila pri vzreji določenih pasem, če pri paritvah izpostavljam poudarjamo predvsem visoko izraženo specialnost, pričnemo izgubljati vsestranskost v genskem potencialu.

Na vrsti je še tretja beseda v besedni zvezi tega poglavja vsestransko uporaben lovski pes. Zakaj je pomembna beseda uporaben in ali jo je sploh potrebno izpostaviti? Besedo uporaben lahko polno razumemo skupaj z drugo besedo iz besedne zveze, torej lovsko uporaben. Poglejmo si nekaj možnih primerov. Psi so eksterierno privlačni in elegantni za marsikoga, zato bo pretežna ali glavna dejavnost teh psov predvsem pojavljanje na razstavah. Morda bo kdo oporekal, da imamo kaj proti izgledu psov – ravno nasprotno, izgled je zelo pomembne, vendar skozi perspektivo delovne sposobnosti psa. Tudi pretiravanje pri preizkušnjah teh psov lahko vodi na stranpot, saj tako lahko vidimo ene in iste pse, ki se praktično do visoke starosti udeležujejo t.i.

tekem, kjer vodniki med seboj tekmujejo, kdo bo boljši oz. bo zmagal s svojim psom. Žal so primeri, ko vodniki takih psov ne uporabljajo na praktičnem lovu, za katerega je pes sicer usposobljen, ker jih je »škoda« in jih čuvajo za tekme. Tudi v tem primeru se izgubi osnovno poslanstvo psa, ki je lov. Naslednji primer, imamo pse, ki so žargonsko poimenovano »mehki«, kar pomeni, da so lahko vodljivi in učljivi, dobri v delu na polju, pri zahtevnejšem vodnem delu pa lahko že odpovejo, ali pa ko se srečajo z ranjeno lisico, ki jo je obstrelil vodnik, si je ne upajo zgrabiti, kaj šele zadaviti in jo na koncu prinesiti vodniku. Prav je, da vodniki s psi opravijo zahtevane preizkušnje, do konca izšolajo pse, opravijo tudi najzahtevnejše preizkušnje, potem pa pes sodi v lovišče, kajti vse naše preizkušnje so namenjena le temu, da bomo imeli zanesljive uporabne pse v loviščih. Iz zgoraj navedenih ugotovitev in dilem smo v DLP prišli do spoznanja, da moramo naše delovanje usmeriti v cilj pridobiti vsestransko lovsko uporabne ptičarje. Zato smo namenili posebno pozornost organiziranju VUP, ki je najzahtevnejša preizkušnja za ptičarje. Za ptičarja, ki opravi VUP, lahko rečemo, da je popolnoma izšolan. Da bi še bolj poudarili pomembnost tako izšolanega psa, smo izdali Knjigo šolanih psov, kamor lahko prvič v zgodovini ptičarske kinologije pri nas redno vpisujemo pse z opravlje-

nim vupom. Na ta sklop smo vezali tudi znak vodnik, saj ga lahko prejme le vodnik, ki je s psom uspešno opravil VUP. Oživili smo tudi prirejanje PZPI, ki je postalo vsakoletno. Uvedli smo preizkušnjo za ptičarje po krvni sled, ki smo jo poimenovali kot Memorial Vladimirja Pleničarja, ki je bil glavni pobudnik organiziranja preizkušenj po krvni sledi od samih začetkov tega preizkušanja pri nas, ki je takrat potekalo v organizaciji DLP. Sprejeli smo tudi pravilnik za prirejanje preizkušanje lovske uporabnosti psov ptičarjev pri lovu na divje prašiče in jih začeli tudi prirejati. Pomen smo dali tudi storitvenim znakom, na podlagi katerih lahko vzreditelji in kupci psov ugotovijo, katere dodatne pomembne kvalitete imata pes ali psica iz paritvene kombinacije. Tako imamo storitveni znak za ostrost = /, sledoglasnost = \, oblajača = –, pokazaza na krvni sledi = |, ki jih moramo pisati pred imenom psa. Za imenom psa pa zapišemo znake, da je oče v pisan v knjigo šolanih psov = \, mati vpisana v knjigo šolanih psov = /, oba starša vpisana v knjigo šolanih psov = >. Psu v rodovnik vpisujemo tudi oznake za preizkušnje **PZP** (pomladanska vzrejna preizkušnja), **JZP** (jesenska vzrejna preizkušnja), **PP** (poljska preizkušnja), **ŠPP** (širša poljska preizkušnja), **KS** (preizkušnja po krvi sledi), **PZPI** (preizkušnja zanesljivosti prinašanja izgubljenega), **PR** (prašičar).

Za samo vzrejno vrednost je posebej pomemben trojček preizkušenj PZP, JZP in VUP. Prvi dve zaradi ugotavljanja naravnih zasnov, njegovih zmogljivosti in trdnosti značaja, zadnja pa zaradi preizkusa vsestranskosti psa in stopnje izšolanosti. PZPI, PR in KS ter ostali storitveni znaki so zelo pomembni zaradi dodatnega vpogleda v kvaliteto teh psov in njihove vzrejne vrednosti.

Menimo, da smo navedli dovolj razlogov za to, da moramo na področju ptičarske kinologije na prvo mesto postaviti za cilj ptičarja, ki bo vsestransko uporaben lovski pes. Prepričani smo, da smo to dolžni zaradi same pasemske skupine ptičarjev, etičnega lova v naših loviščih in predhodnikom današnje ptičarske kinologije pri nas.

avtor besedila: **Goran Peršin**

strokovni pregled: **Vojko Pirher in Saša Volarič**

ilustracije in vizualna podoba publikacije: **Martin Fujan**

tisk: **Tiskarna Ekart Design**

naklada: **120 izvodov**

publikacijo je izdalo Društvo ljubiteljev ptičarjev za lastno uporabo

Ilustracije in vizualna podoba publikacije so bile zasnovane v okviru diplomskega dela pri študiju Oblikovanja vizualnih komunikacij na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje Univerze v Ljubljani pod mentorstvom izr. prof. Boštjana Botasa Kende in somentorstvom prof. mag. Milana Eriča. Diplomsko delo se nahaja v knjižnici Akademije.

Ljubljana, 2016

